

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji

<https://poszukiwania.ipn.gov.pl/bbp/aktualnosci/21061,Poszukiwania-szczatkow-kpr-Jana-Dyrki-ps-Szczupak-Olsza-k-na-cmentarzu-parafii-sw.html>
05.05.2024, 16:39

Poszukiwania szczątków kpr. Jana Dyrki ps. „Szczupak”, „Olszak” na cmentarzu parafii św. Józefa Robotnika w Tarnowskich Górach

W dniach 18-19 września br. zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN przeprowadził prace poszukiwawcze na cmentarzu parafii św. Józefa Robotnika w Tarnowskich Górach. Ich celem było odnalezienie nieznanego miejsca spoczynku śp. Jana Dyrki. W wyniku prac odkryto szczątki jednej osoby, które zostaną poddane dalszym oględzinom antropologicznym i identyfikacji genetycznej.

Kpr. Jan Dyrka, ps. „Szczupak”, „Olszak”, syn Jana i Marii (Marianny) Zimnej, urodzony 1 lipca 1922 r. w Winownie, razem ze starszym bratem Józefem służył w Armii Krajowej w oddziale sierż./ppor. Władysława Musialika ps. „Bolesław”. Po wojnie „Bolesław” odtworzył ze struktur podziemia liczne i dobrze zorganizowane Zgrupowanie Ruchu Oporu Armii Krajowej, operujące na rozległym obszarze powiatów częstochowskiego (woj. kieleckie), lublinieckiego, zawierciańskiego, tarnogórskiego i będzińskiego (woj. śląskie). Jan Dyrka został w kwietniu 1945 r. powołany do wojska, z którego zdezerterował w trakcie urlopu żniwnego. 8 grudnia 1945 r. brał udział razem z braćmi Józefem i Stanisławem w zwycięskiej potyczce „Bolesława” z obławą Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego pod Cynkowem. Służył w plutonie specjalnym Bronisława Musialika „Giętkiego”. Niezwykle mobilny pluton specjalny „Giętkiego” prowadził akcje zaopatrzeniowe – zatrzymywał ciężarówki Organizacji Narodów

Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy (UNRRA) na szosie Częstochowa-Katowice i przejmował żywność na rzecz oddziału „Bolesława”.

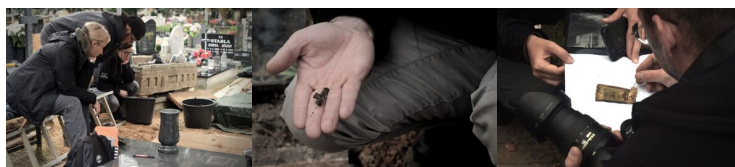
W sierpniu 1946 r. „Giętki” z pięcioma żołnierzami kwaterował u szwagra na tzw. Pustkowie Brynickim k. Ożarowic. Na skutek donosu, 14 sierpnia 1946 r. pod odosobnionym gospodarstwem pojawiła się grupa operacyjna 35 Pułku Piechoty z Tarnowskich Gór, prowadzona przez szefa Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Zawierciu. Po otoczeniu zabudowań i odkryciu, że grupa partyzantów ukrywa się w stodole, wywiązała się gwałtowna walka. Żołnierze ROAK próbowali przebić się do lasu przez pierścień okrążenia, co udało się tylko rannemu dowódcy. Jeden z partyzantów został aresztowany, czterech odniosło śmiertelne obrażenia. Gospodarz i jego brat zostali zmuszeni do załadowania jednego poległego i jednego śmiertelnie rannego partyzanta na ciężarówkę, którą zawieziono ich do Tarnowskich Gór.

75 lat po tych wydarzeniach odnaleziono zapis w księgach parafii św. Józefa Robotnika o pochówku śp. Jana Dyrki na tym cmentarzu. Późniejsza o kilka dni data pochówku może oznaczać, że to on był tym ciężko rannym partyzantem, który wkrótce po obławie zmarł. Analiza zdjęć lotniczych i kilku zachowanych grobów z 1946 r. pozwoliła na wytypowanie nieoznaczonej mogiły.

W wyniku badania archeologicznego odnaleziono szczątki ludzkie, na których widoczne są obrażenia i metalowy odłamek, co może odpowiadać zapisowi ostatnich chwil życia śp. Jana Dyrki, wynikających z akt IPN. Odnaleziono również dobrze zachowany obrazek Matki Bożej Częstochowskiej i resztki różańca.

Adam Kondracki, BPil IPN

21.09.2023 r.



Poszukiwania BPil na cmentarzu w

Poszukiwania BPil na cmentarzu w



Poszukiwania BPil
na cmentarzu w
Tarnowskich Górach

Poszukiwania BPil
na cmentarzu w
Tarnowskich Górach

Poszukiwania BPil
na cmentarzu w
Tarnowskich Górach

Kalendarium

~~Prac~~

~~Rok 2003~~

Rok 2006

Rok 2007

Rok 2008

Rok 2009

Rok 2011

Rok 2012

Rok 2013

Rok 2014

Rok 2015

Rok 2016

Rok 2017

Rok 2018

Rok 2019

Rok 2020

Rok 2021

Rok 2022

Rok 2023

Rok 2024